

Ιωάνη 1971

Ραδιοφωνο ρο φτκ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

“Ελλην Παιονίδου

ΧΩΜΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

(Ποιήματα Λευκωία 1971)

Του ΑΝΘΟΥ ΛΥΚΑΥΓΗ

Υ ΠΕΡΕΚΧΕΙΛΙΖΟΥΣΑ εύαισθησία που μετουσιώνεται σε χαμηλόφωνους λυρικούς τόνους ή ανυψώνεται σε ποιητική πράξη όργης και διαμαρτυρίας είναι η συνισταμένη της μέας συλλογής ποιημάτων «Χώμα της Κύπρου» της “Ελλην Παιονίδου. Αύτη η εύαισθησία με την λεπτή άφή διέπει όλα σχεδόν τὰ ποιήματα κι’ υποκαθιστά πολλά άλλα στοιχεία, παρ’ όλο που πολλές φορές παραμένει στο επίπεδο κάποιας συναισθηματικής προσκόλλησης.

Αυτό τὸ στοιχείο είναι ίσως τὸ θετικότερο τῆς συλλογῆς που στερεΐται ουσιαστικά από αναανεωμένες ποιητικές προεκτάσεις.

Βασικά τὸ βιβλίο χωρίζεται σε δυὸ ἐσωτερικὲς ἐνόητες.

Ἡ μία είναι ἡ ἔντονη ὑποδήλωση μιᾶς ἀγάπης που ἀναδύεται από τὴν καρδιά τῆς ποιήτριας που ταυτίζεται με γνώριμες φυσικὲς μορφὲς τῆς γενέθλιας γῆς. Ἡ ἀναφορά στὴν ὠραιότητα καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς τῆς Κύπριας γῆς είναι ἡ συναισθηματικὴ ὄραση που ἀκολουθεῖ τοὺς συμβατικούς δρόμους. Ὑπάρχουν ἐδῶ στίχοι με πολλὴ γνησιότητα καὶ αὐθορμητισμό, ἀλλὰ ἀπουσιάζει τὸ στοχαστικό εὖρος. Ὑπάρχει μιὰ ὠραιοπᾶθεια ἀκόμη, ἀλλὰ οἱ ἀπαιτήσεις δὲν ξεπερνούν τὰ ὅρια τῆς συμβατικῆς ποίησης, ἐπενδυμένης με φυσιολατρικό πάθος.

Στὸ «Πεύκο τῆς Κύπρου» διαβάζουμε:

Ἄγωνίζεσαι, σὰν ἡρωικός δρομέας
νὰ κρατήσεις τὴ σκυτ’ ἄλη τῆς ἀξιοπρέπειας.
Στὶς γυμνὲς ἀηφοριὲς σαφὸς σου σύντροφος
τὸ τζιτζίκι καὶ τὸ διψασμένο του τραγούδι.
Πεύκο, πεύκο τῆς Κύπρου σὰν τὴν φωνὴ τῆς
που ἀγωνίζεται νὰ κρατήσει μιὰν ἀλήθεια
που ὅλο πάει νὰ τῆς ξεφύγει
ἐδῶ κι’ αἰῶνες.

Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ στ’ ἄλλα ποιήματα αὐτῆς τῆς γραμμῆς.

Ἡ ἄλλη ἐνότητα ἐκφράζει τὴν ἀνταρσία ἐνάντια στοῦ ἄλλο πρόσωπο, τὸ κοινωνικό πρόσωπο τοῦ κατεστημένου. Ἐδῶ κυριαρχεῖ ἕνας βαθύτερος συνειδησιακὸς κλυδωνισμός, μιὰ κραυγὴ διαμαρτυρίας που ξεδιπλώνεται καὶ κλιμακώνεται σε πολλοὺς τόνους.

Ἀπ’ ὅλη αὐτὴ τὴν ἐργασία ξεχωρίζουν ἀναμφισβήτητα οἱ δυὸ συνθέσεις: «Ἀπάντηση σε γράμμα φυλακισμένου ποιητῆ» ποῦτα καὶ «Θρήνος τῆς Ἀφοσδίτης στὸν μεκρὸ Ἄδωνι» ὅσπερα, που ἐξουδετερώνουν στὴν οὐσία τὰ ὑπόλοιπα ποιήματα.

Στὴν «Ἀπάντηση» ὑπάρχουν αἰχμὲς που κορυφώνουν τὸν ποιητικό ὄργασμό. Ὅχι γιατί ἐμπεριέχουν τὸ στοιχείο τῆς διαμαρτυρίας καὶ τῆς ὄργης, ἀλλὰ γιατί σημειώνεται μιὰ διεύρυνση που ξεπερνᾶ τὴν ἐπιφανειακὴ ὠραιοπᾶθεια, διαπερνᾶ τὴν περίμετρο καὶ ἀναδιπλώνει στοῦ φῶς τὴν ἀλήθεια πολλῶν πραγμάτων.

Ποῦπει νὰ χρησιμεύσει σε κάτι αὐτὴ ἡ ποίηση.
Νὰ σηκωθεί ἀπὸ τὸ χαρτί, νὰ πάρει τὸς δού-
(μους με δόμβες ναπάλι.

Ὑπάρχουν φυσικὰ στιγμὲς ὅπου ὁ λόγος ὑποβιβάζεται σε κήρυγμα. Ἐδῶ ζημιώνεται ἡ ποίηση. Ὅπου δη-

λαδὴ τὸ μήνυμα ὑποκαθίσταται ἀπὸ ἐμφανὲς κήρυγμα με κάποιο στόμφο. Γενικὰ ὅμως σ’ αὐτὴ τὴν σύνθεση ὑπάρχει εὖρος προβληματισμοῦ με προεκτάσεις που ξεπερνούν τὴν συμβατικὴ λυρικὴ καθήλωση τῶν στίχων.

Ἄσφυκτιῶ πλημμυρισμένη ὄργη καὶ ποίηση
μὰ ἐσύ προχώρησες σ’ ἕνα ἀδιέξοδο ἀπὸ φῶς,
Καὶ μ’ ἀφήνεις νὰ ψάχνω γιὰ τὶς γυμνὲς ὄρες
μέσα στὰ στάχτη καὶ στὴ σιωπῆ.

Ἐμεῖς ἐδῶ γίναμε αὐτάρκειες με τὴν ἀνυπαρξία
(μας
που τὴν καλύπτουμε με περιβλήματα ἄδειων
(βιβλίων.

Μηνύματα γεμάτα ἀνθρωπιὰ καὶ στοχαστικὲς στιγμὲς μεστέε ἀπὸ τοὺς προβληματισμοὺς τῆς γῆς μας, προβληματισμοὺς που γεννήθηκαν ἀπὸ ἔσχατες μνήμες, ὑπάρχουν σὰν κορυφαῖες ἐξάρσεις καὶ στὸν θρήνο γιὰ τὸν Ἄδωνι.

Τέλος ἀγκιστρωθήκαμε σ’ ἕνα κομμάτι
ἀνάμεσα σε χῶμα καὶ θάλασσα.
Καὶ τώρα ἐγώ, αἰώνια διψασμένη θάλασσα
Καὶ τώρα ἐσύ, αἰώνια νοτισμένο χῶμα.
Πίσω ἐκεῖ, οἱ ἀνθρωποὶ θὰ κτίζουν ναοὺς
καὶ θὰ τοὺς γκρεμίζουν.
Θὰ γεννούν παιδιὰ καὶ θὰ τὰ σκοτώνουν.
Κι’ ἐγώ με τὸ κεφάλι σου στὰ γόνατά μου
θὰ γράφω τραγούδια.

Στίχοι σὰν αὐτοὺς ἀποτελοῦν μιὰ ποιητικὴ ἐπαλή-
θευση. Με τὴν ἀπλότητά τους ἀλλὰ καὶ τὴν πλαστικότητα
τοῦ λόγου που κλιμακώνει τὶς παραστατικὲς δυνατότητες
δολοκληρώνοντας ἐννοιολογικὰ τὶς εἰκόνας καὶ δικαιώνοντας
ἐσωτερικὸς συνειρημούς.

Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς ἐπὶ μέρους παρατηρήσεις μας,
τὸ «Χῶμα τῆς Κύπρου» είναι μιὰ μαρτυρία στὸν Κυπριακὸ
ποιητικό χῶρο. Καὶ νομίζουμε ἀκόμη πὼς οἱ ποιητικὲς
δυνατότητες τῆς Ἑλλην Παιονίδου είναι πολὺ πὼ εὐρύ-
τερες ἀπ’ ὅσες ἡ ἴδια ἀφήνει νὰ διαφανοῦν σ’ αὐτὸ τὸ
βιβλίο.

— Δὲν εἶδατε τὴν πινακίδα, κύριε; Ἀπαγορεύεται ἡ στάθμευση.